

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-90>

УДК 811.111-26

Глінка Н.В., Зикова Т.В.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ

Анотація. Стаття присвячена актуальним проблемам лінгвістичної науки – вивчення механізмів реалізації маніпулятивної функції політичного тексту, що передбачає дослідження особливостей та потенціалу засобів виразності мови щодо здійснення результативного впливу на масову свідомість. Дослідження політичного тексту як складного та різновекторного феномена дає можливість виокремити ефективні засоби комунікативного впливу на реципієнтів, що є важливим чинником розвитку комунікативних технологій та збільшення маніпулятивної функції політичних промов. Експресивність політичного тексту є важливою семантичною категорією, яку враховує кожен досвідчений політик. Тому сьогодні зростає інтерес до вивчення комунікативного аспекту мови, до проблем інтерпретації виразно-образотворчих, словотворчих і синтаксичних засобів тексту оригіналу в тексті перекладу.

Ключові слова: лексика, засіб вираження, переклад, політичний текст, лінгвістика.

Glinka Natalia, Zykova Tetiana
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

REPRODUCTION OF MEANS OF EXPRESSION IN UKRAINIAN TRANSLATION OF POLITICAL TEXTS OF DIFFERENT GENRES

Summary. The article is devoted to current problems of linguistic science – the study of mechanisms for implementing the manipulative function of a political text, which involves the study of features and potential of the means of expression and its effective impact on the mass consciousness. The study of political text as a complex and multi-vector phenomenon makes it possible to identify effective means of communicative influence on recipients, which is an important factor in the development of communication technologies and increase the manipulative function of political speeches. Today, the political text is the object of close attention and study of many scholars in various fields of knowledge, such as political science, economics, psychology, linguistics, as political communicative behavior is characterized by a set of language and speech means, including language units of expression. The expressiveness of a political text is an important semantic category that every experienced politician takes into account. Therefore, today there is a growing interest in the study of the communicative aspect of language, in the problems of interpretation of expressive, word-forming and syntactic means in the translated text. In the field of translation studies, the direction of modern linguistics is presented as a study of mechanisms for reproducing the potential of the means of expression in the original language by appropriate means in translation, which requires a comprehensive study of political texts in combination of semantic, expressive and pragmatic levels. There is a need to clarify both general theoretical knowledges and to study practical views on the reproduction of the communicative and pragmatic aspects of the political text functioning in the language of translation. Perfect and complete political texts translation in various genres, taking into account linguistic and cultural peculiarities, requires from the translator not only a high level of language proficiency, but also deep background knowledge, including information about the country of the native speaker. It is noted that the transfer of means of expression in the Ukrainian language is carried out with the involvement of various stylistic, lexical and grammatical transformations.

Keywords: vocabulary, means of expression, translation, political text, linguistics.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження обумовлена тим, що в ньому розкриваються особливості використання перекладацьких стратегій при відтворенні потенціалу одиниць виразності мови політичних текстів у їх конкретних національно-мовних варіантах і відсутністю досліджень англійського політичного тексту саме в перекладознавчому аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження складають теорії та положення, розроблені сучасними вітчизняними та закордонними мовознавцями та дослідниками політичного дискурсу. Актуальні праці про засоби вираження в сучасній англійській мові представлені в роботах Л. Ю. Гузевої [6], Т. М. Плеханової [10], К. А. Шелкової [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні політичний

текст є об'єктом пильної уваги і вивчення багатьох вчених в різних областях знань, таких як політологія, економіка, психологія, лінгвістика, оскільки політична комунікативна поведінка характеризується певним набором мовних та мовленнєвих засобів, зокрема мовних одиниць експресії. Політичний текст став предметом активного дослідження багатьох вітчизняних лінгвістів. Однак, до сих пір немає фундаментальної праці, присвяченої висвітленню специфіки засобів виразності політичного тексту у площині перекладознавства.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є комплексний аналіз шляхів відтворення мовних засобів виразності політичних текстів різних жанрів й зіставлення експресивного потенціалу текстів оригіналу та текстів перекладу, а також визначення найоптимальніших пере-

кладацьких стратегій збереження заряду виразності тексту оригіналу та перекладу.

Поставлена мета передбачає необхідність вирішення таких завдань дослідження:

1. Уточнити поняття тексту в цілому і політичного тексту зокрема;
2. Дослідити основні характеристики ознак політичного тексту;
3. Виявити і описати механізм мовного впливу;
4. Виявити та охарактеризувати мовні засоби виразності політичних текстів;
5. Розглянути функціонально-стилістичні особливості політичного тексту в аспекті перекладу;
6. Проаналізувати особливості відтворення засобів експресивності при перекладі політичних текстів;

Матеріалом дослідження стали тексти урочистих промов та виступів американських Президентів Барака Обами та Дональда Трампа, інтернет видання The New York Times, а також веб-сайт Білого Дому.

Для вирішення поставлених завдань у роботі використані як загальнонаукові методи так лінгвістичні методи дослідження. Метод аналізу наукової літератури дозволив проаналізувати основну інформацію та вдало її реалізувати в роботі, описовий метод допоміг краще виділити значення деяких трансформацій. Метод контекстуального аналізу допоміг у визначенні особливостей мовних одиниць; кількісний аналіз – у встановленні частотності вживання засобів вираження в політичних текстах. Метод узагальнення дав змогу підсумувати роботу та зробити її інформаційно насиченою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тексти є унікальним соціокультурним явищем: їх формування зумовлене соціально-економічними, політичними, психологічними, лінгвістичними факторами, особливостями «естетичної свідомості» соціуму і його культурними традиціями. Політичний текст – це культурний простір, який за допомогою мови, стилістичних прийомів, емоційності, експресивності, компонента оцінності відображає культуроментальну специфіку, характер та особливості домінуючого політичного режиму, динаміку і спрямованість політичних процесів конкретної країни.

Світ стрімко рухається по шляху створення єдиного глобалізаційного інформаційного простору. Поняття «інформаційне суспільство» використовується сьогодні не тільки фахівцями в сфері комунікації, а й економістами, політиками, вченими. В більшості випадків це поняття має на увазі розвиток інформаційних технологій і засобів масової інформації, підвищення їх ролі в суспільному житті. Політична еліта вміло використовує інформаційно-психологічні прийоми для поширення у суспільстві своїх ідей і принципів, ведення політичної боротьби, пропаганди, агітації. При цьому політики, політичні публіцисти нерідко спотворюють факти в особистих або кон'юнктурних цілях, дають їм невірну інтерпретацію.

Об'єктом маніпулювання найчастіше стають прості громадяни, тобто ті, хто складає громадську думку в країні або є потенційним виборцем. Одним з основних інструментів впливу на одержувача інформації (реципієнта) виступає полі-

тичний текст. Він створюється автором з метою переконання людини в правоті своїх поглядів і нерідко подається у вигляді повідомлень у засобах масової інформації. Те, що громадськість часто сприймає як звичайну інформацію, насправді є прихованою політичною рекламою або піаром.

Текст розглядається в якості структурного компонента системи політичної комунікації. В результаті такого підходу специфіка політичної комунікації виявляється в наступних показниках:

- 1) прихований вплив на суспільну свідомість;
- 2) зміна поведінки об'єкта впливу в процесі здійснення політичної комунікації, що здійснюється неусвідомлено для самого об'єкта, тобто суб'єктно-об'єктна схема впливу, при якій суб'єкт – політик (політична група) – активний суб'єкт процесу впливу на колективний об'єкт – національна мовна єдність, яка пасивно і несвідомо піддається впливу, вважаючи, що є ініціатором і головним діяльним суб'єктом політичного процесу;
- 3) здійснюється у формі соціального процесу масової комунікації (ЗМІ);
- 4) виражається опосередковано через політичну рекламу, політичну агітацію, пропаганду і безпосередньо через виступи політичних діячів;
- 5) способами здійснення є маніпулятивні технології, які здійснюють цілеспрямований вплив вербальними і невербальними способами, основними з яких є мовні способи;
- 6) видам реалізації маніпулятивних технологій відповідає специфічна стратегія впливу в залежності від вмісту компонентів національної свідомості [13].

Залежно від того, хто і для кого створює тексти, доцільно розрізняти такі різновиди (рівні, підсфери), що відносяться до ядра політичної комунікації: 1) апаратна (службова, внутрішня, бюрократична) політична комунікація, орієнтована на спілкування всередині державних або громадських структур. Така комунікація призначена тільки «для посвячених», формальною ознакою відповідних текстів нерідко служать грифи «секретно», «для службового користування»; 2) політична комунікація в публічній політичній діяльності. Подібна комунікація є формою здійснення професійної і громадської діяльності політичних лідерів та активістів; в якості адресата тут виступають найрізноманітніші верстви населення. Найбільш яскраві приклади такої діяльності – це передвиборна агітація, парламентські дебати (особливо якщо депутат сподівається, що його виступ стане відомим виборцям), офіційні виступи керівників держави і її структур, розраховані на масову аудиторію; 3) політична комунікація, здійснювана журналістами і при посередництві журналістів. Така комунікація також розрахована на масову аудиторію; прикладами можуть служити інтерв'ю, аналітична стаття в газеті, написана журналістом, політологом або політиком (часто за допомогою фахівця із ЗМІ). Журналісти в даному випадку привертають увагу аудиторії до проблеми, пропонують шляхи її вирішення, повідомляють про ставлення до неї політичних організацій та їх лідерів; 4) політична мовна діяльність «рядових» громадян (непрофесіоналів у галузі політичної комунікації), які беруть участь в мітингах, зборах, демонстраціях [12].

Кожній комунікативній ситуації в політичній промові відповідає свій корпус жанрів. Розрізняють політичні жанри усного мовлення (виступ на мітингу, доповідь, бесіда, дебати, інтерв'ю та ін.) І жанри письмової мови (програма, листівка, газетна стаття, лист політичному лідерові та ін.).

Жанр – це важливий засіб індивідуалізації тексту, його співвіднесення з умовами мовної діяльності. Для кожного жанру існують чіткі правила організації тексту. Залежно від функції розрізняються: ритуальні жанри (інавгураційне звернення, вітальне слово та ін.); орієнтаційні жанри (доповіді, укази, договори, угоди); агональні жанри (гасло, листівка, виступ на мітингу, речівка); інформативні жанри (газетна інформація, звернення громадян до політиків або в ЗМІ).

За обсягом інформації серед жанрів політичної мови розрізняються: малі (гасло, слоган, речівка); середні (виступ на мітингу або в парламенті, листівка, газетна стаття та ін.); великі (партійна програма, політична доповідь, книга політичної публіцистики та ін.).

Найбільш повною, на наш погляд, можна вважати іншу класифікацію функцій політичного тексту, представлену А. Г. Алтунян [1]:

1) підвищення рівня знань про політичну ситуацію;

2) ідеологічна функція (бачення ситуації: які проблеми необхідно вирішувати, а також шляхи їх розв'язання);

3) переконання масової аудиторії в правильності поставлених проблем і запропонованих шляхів їх розв'язання;

4) мобілізація масової аудиторії на підтримку запропонованих автором пропозицій

Вибір засобів виразності значною мірою залежить від особистості політика і від теми його виступу. Наприклад, в офіційних промовах політики зазвичай використовують такі стильові риси, як безособовість, нейтральність, функціонально-забарвлену лексику, економічну і політичну лексику, а в агітаційних промовах вони можуть використовувати емоційно-забарвлену лексику, розмовну лексику та інші засоби, які допомагають оратору досягти необхідного ефекту.

Образні одиниці мови, як правило, експресивні. Вони входять в різні стилістичні тропи і фігури мови. Образні слова і вирази політичного тексту розглядаються на тлі стилістичних засобів мовної виразності, таких як епітети та експресивні мовні звороти. Виступи на соціально-політичні, політико-економічні, соціальнокультурні, етико-моральні теми, виступи з питань науково-технічного прогресу, звітні доповіді на з'їздах, зборах, конференціях, дипломатичні, політичні, військово-патріотичні, мітингові, агітаторські, парламентські промови є жанрами соціально-політичного красномовства. Вибір і використання мовних засобів залежить в першу чергу від теми і цільової установки виступу [6]. Промови політиків спрямовані на переконання електорату у власних ідеях, створення нової картини світу, що потрібно закріпити у свідомості слухача. Максимально досягнути такого результату можливо тоді, коли ідеї промови та внутрішні переконання реципієнта збігаються. Саме тому політики дуже часто у своїх промовах використовують як лексичні, так і стилістичні засоби виразності [13].

Основу політем складають політичні терміни. Термінологія політичної мови, як і термінологія будь-якої області знань, служить засобом спілкування фахівців і висловлює різні поняття. Багато політичних термінів широко вживаються в засобах масової інформації, вони добре відомі великому колу носіїв мови, стали загальнозживаними, що також відрізняє їх від звичайної термінології, відомої, як правило, невеликого колу фахівців тієї чи іншої галузі знання. Так, наприклад: Cold war – «холодна війна»; military coup – «військовий переворот»; vertical power structure – «вертикаль влади»; breakaway region – «самопроголошений регіон»; diplomatic mission – «дипломатична місія».

Особливе місце в політичних промовах займає метафоричне використання термінологічної лексики. Головним завданням метафори, за визначенням І. В. Арнольда, є створення образу інформації, а не тільки її безпосереднє сполучення [2]. Прикладами метафор, використовуваних у промовах сучасних політиків, є: the rotten fruits of pluralism and democracy – тухлі плоди плюралізму і демократії; the war of laws – війна законів; machine of fear – машина страху; parade of sovereignty – парад суверенітетів.

Нерідко в текстах політичного спрямування зустрічаються клішовані вирази і штампи. І. Р. Гальперін характеризує їх як «фразеологічні одиниці, типові для газетних повідомлень, які дозволяють коротко донести інформацію, у формі, зрозумілій читачеві». Наведемо приклади: tangible results – «відчутні результати»; nuclear tension – «ядерна напруга»; a statement issued by – «заява, зроблена»; talks are underway between – «вести переговори між» та інші [5].

Особливу увагу звертають на себе інтернаціональні слова, які є результатом мовної і культурної взаємодії, і передають загальні поняття з різних сфер знань: науки, техніки, бізнесу, політики і т.д. Слід зауважити, що ЗМІ – це не єдина сфера вживання інтернаціональних слів, проте вона найбільшою мірою виступає посередником в інших сферах. Багато інтернаціоналізмів, такі як parliament – «парламент», mayor – «мер», speaker – «спікер», impeachment – «імпічмент», завдяки ЗМІ проникли в інші мови [4].

До особливостей англійських політичних виступів відносять часте вживання неологізмів. С. Я. Єрмоленко вказує, що «неологізми – це нові слова, які ще не стали звичними і повсякденними найменуваннями відповідних предметів і понять». Такі лексеми з'явилися в останні роки на позначення нових реалій (понять, предметів, явищ), які виникли в житті сучасної людини порівняно недавно. Так, виникнення ІТ-технологій зумовили появу неологізмів на їх позначення: iPad, iPod, Apple, tweets, Guestblogger, Rmoney та ін. Неологізми мають відносно короткий термін існування. Як бачимо, такі слова як globalist, software, laptop, Wikipedia, Trumpland і багато інших, які декілька років тому сприймалися як неологізми, сьогодні ввійшли до повсякденного вжитку [7]. Політичні тексти постійно зазнають мовного збагачення лексику, в тому числі і неологізмами, які, на думку І. Р. Гальперіна, можуть утворюватися різними способами словотворення: словоскладання (Trumpworthy – поєднання слів Trump і worthy (стоячий)). Це прикметник, який

приписують неоднозначному політику, благонадійність якого ставиться під сумнів світовими лідерами; *blamestorm* – групове обговорення щодо присвоєння відповідальності за провал чи помилку), конверсія (*to cybershop (from a cybershop)* – купувати товари та послуги на веб-сайті) і за допомогою суфіксів *-ism, -ist, -ite, -ize, -ation*, що стоять в кінці слова і префіксів *anti-, pro-, inter-*, що знаходяться на початку слова (*iconize, anti-American campaign, inter-European relations*) [5].

Абревіації відносять в окрему групу способів утворення неологізмів: ICT (*information and computing technology*), Fed (*Federal Reserve System*).

Ще однією особливістю політичного тексту є вживання безеквівалентної лексики. Це слова, що позначають специфічні поняття і національні реалії, і серед маловідомих імен і назв, для яких доводиться створювати оказіональні відповідності в процесі перекладу: *primaries* – «попередні вибори», *chancellor* – «канцлер», *decade* – «десятиліття» [8].

Нерідко для створення живописної і виразної мови політики вдаються до фразеологічних сполучень, які є свого роду джерелом знань про культуру: *peaceful offensive* – мирний наступ, *local disputes* – локальні суперечки, *package of proposals* – пакет пропозицій [11]. В межах публіцистичного стилю, існують політично забарвлені слова, що виступають тільки в переносному значенні: *practical steps* – практичні кроки, *survival school* – школа виживання, *peace package* – пакет мирних пропозицій. Також, переносному значенні можуть вживатися терміни з галузі науки, культури, спорту: *an atmosphere of trust* – атмосфера довіри, *backstage negotiations* – закулісні переговори, *a new political course* – новий політичний курс [10].

Відмінною рисою політичних текстів є використання так званої «газетної лексики». Дана лексика формує свого роду жаргон заголовків з однокладових багатозначних слів з динамічною семантикою, насичених стилістично: *claim, ban, crash involve, rush* та ін. [3].

Слід зазначити, що політичні тексти містять політично коректну лексику, яка за своєю суттю є евфемізмами для слів, що зачіпають почуття і гідність людини. Внаслідок розвитку суспільства, евфемістичним процесам піддаються багато сфер життя. Звертаючись до людей, не політкоректно вказувати на гендер, особливо до прихильників фемінізму, на фізичні вади людей або расову/етнічну приналежність. Так, наприклад, звертаючись до представника негроїдної раси, необхідно бути обізнаним про використання політично коректної лексики, оскільки слово *Negroes* вийшло з ужитку і вважається грубим. Замість нього прийнято говорити *Afro-Americans* [2]. Також прийнято уникати слів, що позначають неprestижні професії і соціальну нерівність з метою пом'якшити наслідки економічних про-

блем, що призвели до появи таких словосполучень, як *socially disadvantaged, underprivileged people, custodial officer*. Політикам необхідно бути обережними при вживанні мовних зворотів. Евфемізмами часто замінюють також слова, що відносяться до номінації посад працівників невеликих офісів або компаній [9].

В англійських політичних текстах можна зустріти латинські і французькі слова і вирази, що сприяють створенню урочистого, консервативно-піднесеного стилю. Рідше в англійській мові зустрічаються грецькі, німецькі та італійські записи: *ad interim* – «тимчасово», «на даний час»; *a priori* – попередній; *bona fide* – істинний; *de facto* – фактичний; *de jure* – юридично.

Звертає на себе увагу широке використання в англійській політичній мові і не асимільованих французьких слів і висловів. Мова йде про так звані «варваризми» (*raison d'etat* – в державних інтересах, *vis-à-vis* – колега, *faux pas* – промах, *laissez-faire* – потурання).

Для політичної мови, яка відрізняється високою щільністю інформації, характерна наявність загальноприйнятих і авторських скорочень (*R & D* – науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки, *GDP* – валовий внутрішній продукт, *WMD* – зброя масового ураження).

У політичних текстах часто з'являються посилення і цитати (як правило, з точним зазначенням джерела). Крім того, вони рясніють виразами відомих людей: *a clash of civilization* – зіткнення цивілізацій (С. Хантінгтон); *the White Man's burden* – тягар білої людини (Р. Кіплінг [9]).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку. Політичний текст – це текст, призначений для впливу на політичну ситуацію за допомогою пропаганди політичних ідей, емоційного впливу на громадян і спонукання їх до політичних дій. Для текстів політичного характеру характерні інституційність і особистісний характер, стандартність і експресивність, ритуальність та інформативність, езоцентричність і загальнодоступність, діалогічність і монологічність, редукціонізм і повнота інформації, явна і прихована оцінність, толерантність і агресивність.

Аналіз англійських політичних текстів дозволив виявити високий рівень впливу лексичних та стилістичних прийомів на комунікативно-прагматичні властивості політичного тексту.

Лексичний рівень політичних текстів досить різноманітний і знаходиться в постійному розвитку, про що свідчать використовувані різного роду термінології, неологізми, безеквівалентна лексика. У свою чергу, означені тексти не виключають можливості використання скорочень, абревіатур, кліше, штампів, а також евфемізмів. Стилестичний рівень передбачає використання метафор, іронії, фразеологічних одиниць, епітетів, образних порівнянь, метонімії, алюзії.

Список літератури:

1. Алтунян А. Г. Анализ политических текстов. Москва : Университетская книга, 2006. 384 с.
2. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. Москва : Наука, 2002. 384 с.
3. Барт Р. Від твору до тексту. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів : Літопис, 2006. 378–384 с.
4. Вінтонів М. О. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі / за ред. М. О. Вінтонів, Т. М. Вінтонів, Ю. В. Мала. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.

5. Гальперин. И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1958. 462 с.
6. Гусева Л. Ю. Средства выразительности в текстах имиджа политического деятеля. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sredstva-vyrazitelnosti-v-tekstah-imidzha-politicheskogo-deyatela>
7. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибики, О. Г. Тодор ; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Либідь, 2001. 224 с.
8. Кривенко С.-В. О. Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз) : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2016. 19 с.
9. Пастухова О. Д. Социально-политические эвфемизмы в политическом дискурсе английского языка / О. Д. Пастухова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2016. № 1(55). Ч. 2. С. 144–147.
10. Плеханова Т. М. Лінгвостилістичний потенціал політичного дискурсу регіональних друкованих видань / Т. М. Плеханова, Н. В. Романюк. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія «Філологічна». 2014. № 49. С. 216–218.
11. Резникова Н. А. Семантический анализ политической лексики. Вестник ТГПУ. Серия «Гуманитарные науки (филология)». 2005. Вып. 4. С. 49–54.
12. Шакова Б. М. Различные подходы к исследованию политического дискурса. Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2013. № 9. Ч. 1. С. 195–198.
13. Шелкова К. А. Метафора як основний засіб переконання електорату та впливу на суспільну думку в промовах політиків Дніпропетровщини. 2013. Вип. 36. С. 223–230.
14. Webster's Third New International Dictionary of the English Language (2002) Unabridged. London: G. Bell & sons. 2806 p.

References:

1. Altunyan A. (2006). Analiz politicheskikh tekstov [Analysis of political texts]. Moscow: University book. (in Russian)
2. Arnold I. (2002). Stilistika. Sovremennyy angliyskiy yazyk [Stylistics. Modern English]. Moscow: Nauka. (in Russian)
3. Bart R. (2006). Vid tvoruu do tekstu. Antologiya svitovoyi literaturmo-krytychnoyi dumky XX st. [From work to text. Anthology of world literary and critical thought of the twentieth century]. Lviv: Litopys. (in Ukrainian)
4. Vintonov M. (2018). Syntaksychni zasoby ekspryvizatyi v ukrainskomu politychnomu dyskursi [Syntactic means of expression in the Ukrainian political discourse]. M. Vintonov, T. Vintonov, Yu. Mala. Vinnytsia: LLC "TVORY, pp. 336. (in Ukrainian)
5. Halperin. I. (1958). Ocherki po stilistike angliyskogo yazyka [Essays on the style of the English language]. Moscow: Publishing house of literature in foreign languages. (in Russian)
6. Guseva L. Sredstva vyrazitel'nosti v tekstakh imidzha politicheskogo deyatelya [Means of expressiveness in the texts of the image of a politician]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/sredstva-vyrazitelnosti-v-tekstah-imidzha-politicheskogo-deyatela> (accesses 01 November 2020).
7. Ermolenko S. (2001). Ukrainska mova. Korotkyi tлумachnyi slovnyk lingvistychnykh terminiv [Ukrainian language. Short explanatory dictionary of linguistic terms] / S. Yermolenko, S. Bibyk, O. Todor. Kyiv: Lybid. (in Ukrainian)
8. Krivenko S.-V. (2016). Semantychnaparadoksalnist plitychnoho dyskursu (teretyko-metodologichniy analis) [Semantic paradoxicality of political discourse (theoretical and methodological analysis)] (PhD Thesis), Lviv: Lviv National Medical University of Ivan Franco. (in Ukrainian)
9. Pastukhova O. (2016). Sotsialno-politicheskie evfemizmy v politicheskom diskurse angliyskogo yazykaa [Socio-political euphemisms in the political discourse of the English language]. Philological Sciences. Questions of theory and practice. (in Russian)
10. Plekhanova T. (2014). Lingvostylistychnyi potentsial politychnoho dyskursu regionalnykh drukovanykh vydan [Linguo-stylistic potential of the political discourse of regional printed publications]. Kyiv: Scientific notes. National University "Ostroh Academy". (in Ukrainian)
11. Reznikova N. (2005). Semanticheskiy analiz politicheskoy leksiki [Semantic analysis of political vocabulary]. Kyiv: Vestnik TGPU. (in Russian)
12. Shakova B. (2013). Razlichnye podkhody k issledovaniyu politicheskogo diskursa [Various approaches to the study of political discourse]. Kyiv: Philological Sciences. (in Russian)
13. Shelkova K. (2013). Metaphora ya osnovnyi zasib perekonannya eлекторату та vplyvu na suspilnu dumku v promovakh politykiv Dnipropetrovshchiny [Metaphor as the main means of persuading the electorate and influencing public opinion in the speeches of politicians of Dnipropetrovsk region]. Dnipro: Linguistic research. (in Ukrainian)
14. Webster's Third New International Dictionary of the English Language (2002). Unabridged. London: G. Bell & sons. 2806 p.